

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Teze bakalářské práce

Jakost a zpeněžování chmele na trhu

Vladimír Bošek

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Práce se zabývá problematikou jakosti a zpeněžování českého chmele na tuzemském a zahraničním trhu. První část práce se zabývá především morfologickým a chemickým složením chmelové rostliny a jednotlivým chmelařským oblastem (Žatecká, Úštěcká, Tršická). V druhé části jsou charakterizovány nejpěstovanější odrůdy v České republice, jejich výnosnost, úprava po sklizni a jakostní ukazatele. Jakost chmelových hlávek je hodnocena podle kvalitativních ukazatelů, které jsou zapsány v Tržním řádu České republiky. Třetí část se zaměřuje na tuzemský a zahraniční trh s chmelem. Je zde věnována pozornost ekonomickým aspektům v oblasti pěstování chmele. Jedná se především o vývoj ceny zemědělských výrobců, rentabilitu, výši nákladů a výnosů. V této části je také řešen zahraniční obchod České republiky. Téma poslední části práce je rozvoj ekologického zemědělství a pěstování bio chmele. Poptávka po bio chmelu nyní výrazně roste, a proto se plochy kde je bio chmel pěstován neustále rozšiřují.

Klíčová slova: jakost, chmel, trh, obchod, zpeněžování, cena

Pěstování chmele v České republice má tisíciletou tradici, a proto chmel právem patří mezi jednu z důležitých zemědělských komodit pro naši zemi. Chmel vypěstovaný v České republice je charakteristický vysokou kvalitou, jemnou chmelovou vůní a vyrovnaným obsahem α a β – hořkých kyselin. Kvůli své vysoké kvalitě si získal takové pověsti, jako žádná jiná zemědělská komodita pěstovaná v České republice. Chmel má vícero využití, užívá se ve farmacii či v kosmetickém průmyslu, ale největší využití má ve výrobě piva.

Cíl a metodika práce

Hlavním cílem předložené bakalářské práce bylo vyhodnocení problematiky zpeněžování a jakosti českého chmele na tuzemském i zahraničním trhu. Charakterizovat chmelovou rostlinu a chmelovou hlávku z hlediska morfologické a chemické stavby. Zhodnotit jakost chmele dle Tržního řádu, vymezit zásadní jakostní ukazatele a jejich následné uplatnění. Dalším cílem práce bylo vyhodnotit zahraniční obchod České republiky s chmelem a analyzovat rozvoj ekologického zemědělství a pěstování bio chmele.

Metodika předložené bakalářské práce byla založena na komparaci a syntéze vědecké a odborné literatury, periodik či internetových zdrojů vztahující se k danému tématu. Práce byla zpracována v programovém prostředí Word a Excel.

Závěr

Kvalitu chmele především určuje výše obsahu α – hořkých kyselin. Průměrný obsah α – hořkých kyselin za rok 2013 byl v České republice 3,34 %. Přímo na kvalitu chmele se dále podílí vliv klimatických podmínek, půdních podmínek a přírodních podmínek stanovišť. Nejpodstatnější částí chmelové rostliny je chmelová hlávka, která obsahuje chmelový prášek lupulin. Hlavními účinnými látkami v lupulinu jsou silice (chmelový olejček), třísloviny (polyfenolové látky) a z pivovarského pohledu nejdůležitější chmelové pryskyřice.

V České republice se nacházejí tři výrobní chmelařské oblasti, které jsou vymezeny zákonem o ochraně chmele č. 68/2000 Sb. Jedná se o oblast Žateckou, Úštěckou a Tršickou. Pro tyto oblasti je typický malý roční úhrn srážek a také půdy hnědozemního až vápencového typu. Chmel je náročná rostlina, a proto se před jejím vysazením na nové

plochy musí půda řádně ošetřit. V současné době se za účelem snížení potřeby lidské práce a zefektivnění produkce chmele využívají pro pěstování chmele nízké konstrukce. Pro snížení nákladů na skladování a dopravu se chmel prodává většinou v granulované formě, tato forma je bezpečnější i co se týče stabilizace obsahu pivovarsky cenných látek. Systém nákupu chmele je zařazen do dvou jakostních tříd, a to standardní a nestandardní jakost. Standardní jakost je stanovena v novém Tržním řádu chmele, kde jsou uvedeny kvalitativní parametry.

Česká republika je považována za chmelařskou velmoc. Řadí se k nejvýznamnějším producentům chmele ve světě. V roce 2014 pokračoval trend růstu sklizňové plochy, plocha chmelnic činila 4 460 ha. Celkově bylo vyprodukováno 6 202 tun chmele, což odpovídá výnosu 1,39 t/ha. Tento rok byl pro pěstitele výnosově přívětivý, jelikož v roce 2013 byl kvůli špatnému počasí výnos pouze 1,08 t/ha. Cena chmele se od roku 2009, kdy byl trh nabídky chmele přesycen, zvyšuje. V roce 2013 dosáhla částky 151 978 Kč/t, to je nejvyšší částka od roku 2010.

Zahraniční obchod s chmelem zaznamenal v roce 2013 kladného salda + 595 mil. Kč. Z České republiky bylo vyvezeno 3 531 tun chmele. Největšími odběrateli nadále zůstávají asijské státy, jako Japonsko, Čína či Vietnam, kam mířilo až 80% exportovaného chmele. Do České republiky se dováží chmel převážně jako chmelový extrakt, který se zde vyrábí v malé míře. Zvýšil se import chmelových hlávek ze Slovenska. Tyto hlávky tu jsou dále zpracovány.

Celosvětově roste poptávka po organicky pěstovaném chmelu. Česká republika již tento způsob pěstování chmele využívá na plochách o rozloze 14 ha. Celková sklizeň bio chmele v roce 2013 činila 5,5 tun. Největším producentem bio chmele zůstává USA (345 tun). Výsledky pěstování bio chmele v České republice jsou zatím pozitivní, i přes znatelně menší výnosnost oproti konvenčnímu typu pěstování.

Výhled do budoucna má pro české chmelařství pozitivní vývoj. Podle odborníků by se v budoucnu mohl udržet trend růstu ploch chmelnic. Dále se předpokládá nárůst chmelnic zaměřených na organické zemědělství, jelikož je o chmel pěstovaný tímto způsobem velká poptávka. Český chmel by se měl držet, co se týče kvality a zájmu o něj, na předních místech ve světovém žebříčku. Nepředpokládá se výrazné zvýšení nákladů ani kolísavost cenové úrovně chmele.

Seznam vybrané použité literatury

- 1. BASAŘOVÁ, Gabriela a HLAVÁČEK, Ivo. 2011.** *České pivo*. Havlíček Brain Team, Praha, 2011, s. 309. ISBN 978-80-87109-25-0.
- 2. ČAPOUNOVÁ, Kateřina. 2013.** *Ekologické zemědělství v České republice*. Ministerstvo zemědělství České republiky, Praha, 2013. s. 51. ISBN 978-80-7434-177-9.
- 3. FOLTÝN, Ivan. 2010.** *Predikce rentability zemědělských komodit do roku 2014*. Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Praha, 2010. s. 68.
- 4. FRIC, Václav. 2004.** *Sušení chmele. Sborník přednášek: Praktické poznatky pro pěstování chmele*. Časopis Chmelařství, Žatec, 2004. s. 4-11. ISBN 80-86836-01-0.
- 5. KROFTA, Karel. 2008.** *Hodnocení kvality chmele*. Chmelařský institut s.r.o., Žatec, 2008. s. 50. ISBN 978-80-86836-84-3.
- 6. MIKYŠKA, Alexandr. 2006.** Hodnocení antioxidačních vlastností chmele a chmelových výrobků. *Kvasný průmysl*. ročník 2006, číslo 6, s. 12-15, ISSN 0023-5830.
- 7. NESVADBA, Vladimír. 2013.** *Vývoj a tradice českých odrůd chmele: Chráněné označení původu*. Chmelařský institut s. r. o., Žatec, 2013. s. 104, ISBN 978-80-87357-11-8.
- 8. POLÁČKOVÁ, Jana. 2010.** *Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství*. Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Praha, 2010. s. 73. ISBN 978-80-86671-75-8.
- 9. RYBÁČEK, Václav. 1980.** *Chmelařství*. Státní zemědělské nakladatelství, Praha, 1980. s. 426. ISBN 07-068-80.
- 10. SLONEK, Zdeněk. 2013.** *Situační a výhledová zpráva - chmel, pivo*. Ministerstvo zemědělství, Praha, 2013. s. 68. ISBN 978-80-7434-133-5.
- 11. STARÝ, František. 2006.** *Rostliny*. AVENTIUM, s. r. o., Praha, 2006. s. 275. ISBN 80-86858-24-3.
- 12. SVOBODA, Petr. 2006.** *Technologie pěstování chmele*. Chmelařský institut s.r.o., Žatec, 2006. s. 89. ISBN 978-80-86836-01-0.